Vald ootab huvihariduse pakkumisi

LK 2

Elva vald tunnustas säravamaid

LK 3

Noorsootöö Elva vallas

LK 4-5

Elva valla leht

ELVA VALD

7. NOVEMBER 2024, NR 161
infoleht@elva.ee
elva.ee / 5662 9554
facebook.com/elvavald

Kaasava eelarve rahvahääletuse lemmikud on selgunud

Elva valla 2025. aasta kaasava eelarve rahvahääletuse populaarseimaks ideeks osutus 340 häälega „Mahlakad linna. Teeme Mahlamäe ja Elva vahelise kergliiklustee korda“, samuti saavad rahastuse 263 häält kogunud „Rõngu Keskkooli madalseiklusrada“ ning „Välijõusaal Rannu kooli juurde“ (184 häält).

MAHLAMÄE JA ELVA VAHELINE KERGLIIKLUSTEE. Foto: Triinu Paas

Rahvahääletuse populaarseima ettepaneku kohaselt kaetakse Jõe tänavalt Mahlamäe tänavani viiv teelõik freesasfaltiga, parandamaks jalakäijate liiklusolusid Mahlamäe ning kesklinna vahel. Teise koha saavutanud idee kohaselt rajatakse Rõngu keskkooli ümbrusesse madalseiklusrada, mis pakuks erinevaid liikumis- ning sportimisvõimalusi nii kooli õpilastele kui kogukonna liikmetele. Varasematel aastatel on kaasava eelarve raames piirkonda ehitatud välijõusaal, discgolfirada ning rattaparkla. Kolmandana rahastuse saava idee kohaselt rajatakse Rannu kooli juurde raskuspakkidega välijõusaali linnak, toetamaks sportlikke eluviise ning pakkumaks nii meelelahutust kui ka vaba aja veetmise võimalusi.

Kaasava eelarve 2025 rahvahääletuse tulemused

Rahvahääletuse tulemusena ettepanekute järjestus:

Koht	Ettepaneku nimi	Piirkond	Häälte arv
1.	Mahlakad linna. Teeme Mahlamäe ja Elva vahelise kergliiklustee korda!	Elva	340
2.	Rõngu Keskkooli madalseiklusrada	Rõngu	263
3.	Välijõusaal Elva staadioni spordiparki	Elva	240
4.	Välijõusaal Rannu Kooli juurde	Rannu	184
5.	Elva linnastaadion ümbruse arendamine kaasaegsemaks, turvalisemaks ja puhtamaks sportimise keskkonnaks	Elva	180
6.	Raskuspakkidega välijõusaali trenažöörid Puhja staadioni juurde	Puhja	105
7.	Rannu kalmistumüüri korrastamine	Rannu	75
8.	Välijõusaali rajamine Hellenurme küla südamesse	Palupera	49
9.	Raskustega välijõusaali linnak Rõngu staadioni juurde	Rõngu	39
10.	Rannatennise väljak Elvas Nurme 11	Elva	28

14. oktoobrist kuni 20. oktoobrini toimunud rahvahääletusel osales 1111 inimest ning kokku anti 1503 häält.

Rahastuse said kolm ideed erinevatest piirkondadest

Vastavalt Elva valla kaasava eelarve menetlemise korra järgi saavad rahastuse kolm enim hääli saanud ettepanekut, tingimusel, et kaasava eelarve objektid peavad asuma valla eri piirkondades. Ühe objekti maksimaalne rahastussumma on 20 000 eurot. Kaasava eelarve kogusumma Elva valla eelarves on 60 000 eurot. Ettepanekud viiakse ellu 2025. aastal.

Hääletada sai nii elektrooniliselt Volis keskkonnas kui raamatukogudes, huvikeskuses, Elva gümnaasiumis ning Rõngu keskkoolis. Iga hääletusel osaleja sai hääletada kuni kolme endale meelepärase idee poolt.

Septembris toimunud ideekorje järel laekus Elva valla kaasava eelarvesse 14 ettepanekut, millest 10 pääsesid sõelumiskomisjoni otsusega rahvahääletusele.

Kaasav eelarve on nii Eestis kui teistes riikides kasutatav eelarve menetlemise vorm, kus kohalikule kogukonnale on antud võimalus kohaliku omavalitsuse eelarve koostamisel teatud summa osas kaasa rääkida.

Elva vallavalitsus tänab kõiki ideede esitajaid ning hääletuses osalejaid! Rohkem infot kaasava eelarve kohta leiate: www.elva.ee/kaasav-eelarve.

Lisainfo:
Sirli Pippar, arendusspetsialist
sirli.pippar@elva.ee / 5837 7930

LÜHIDALT

RANNU RAHVAMAJA TREPP JA KALDTEE LÄHEVAD REMONTI

Elva vallavalitsus sõlmis lepingu Rannu rahvamaja treppide ja invakaldtee rekonstrueerimiseks osaühinguga N-Haldus.

Elva vallamajandusosakonna juhataja Hegri Naruski sõnul oli esialgne plaan rekonstrueerimistöödega alustada sügise saabudes, kuid esimese riigihanke pakkujate vähesuse ja ebamõistliku maksumusega pakkumused tingisid vajaduse korralda uus hange. Teistkordsel hankel saadi pakkumused eeldatavale summale projekti muutmata. „Objekt on vallale oluline, sest varasem invakaldtee ei vastanud nõuetele ja polnud piisavalt ohutu. Nüüd on vaja hoida tempot, et vältida külmakraadide mõju ehitustöödele,“ ütles Narusk.

OÜ N-Haldus alustas esimese etapina lammutustöödega juba 31. oktoobril. Rahvamajja ajutise sissepääsuna avatakse pargipoolne uks, mille kaudu saavad nii koolilapsed kui raamatukogu ja rahvamaja külastajad ohutult majja siseneda. „Betoneerimistöödega loodetakse valmis saada novembri keskpaigas, betoonitööde valmimise järel saaks avada juba traditsioonilise peaukse,“ ütles Narusk. Seejärel jätkatakse hoone külgedel asuva platvormi betoneerimistööde ja invakaldtee ehitusega.

Ehitustööd peaksid sobiva ilma kestes valmis saama selle aasta jõuludeks.

ELVA VALLA INFO

Tunnustasime meie tublisid lugejaid!

24. oktoobril toimus Rannu Rahvamajas tänuüritus Tubli Lugeja, kus tunnustasime Elva valla parimaid raamatukogude lugejaid.

TUBLI LUGEJA TÄNUÜRITUS RANNU RAHVAMAJAS. Foto: Silja Viljak

Tubli lugeja tunnustuse saaja on aktiivne ja koostööaldis lugeja, kes väärtustab lugemiskultuuri ja kirjandust, kes annab head tagasisidet loetu kohta, panustab raamatukogu ettevõtmistesse või kelle lugemisele pühendumine on väärt esiletõstmist. Tunnustust jagatakse kahes kategoorias: lapsed vanuses kuni 16 eluaastat ning täiskasvanud.

Laste kategoorias pälvisid tubli lugeja tunnustuse:
» Rico Krillo Aakre piirkonnast,
» Emil Pisek ja Karl Oskar Sepp Elva linnast
» Kendra Viktor Konguta piirkonnast,
» Heidi Reinhold Puhja piirkonnast,
» Kärt Pau Rannu piirkonnast,
» Uku Randviir Rõngu piirkonnast.

Täiskasvanute kategoorias pälvisid tubli lugeja tunnustuse:
» Lea Madissov Aakre piirkonnast,
» Anne Hiir ja Kalju Albert Elva linnast,
» Lily Šanin Konguta piirkonnast,
» Marju Erikson Puhja piirkonnast,
» Aime Saarepera Rannu piirkonnast,
» Elin Jääger Rõngu piirkonnast.

Elva vallavanem Priit Värv kiitis üritusel tublisid lugejaid ning soovitas mitte teha lugemisse pikemaid pause, sest raamatutega koos on maailm oluliselt rikkam.

Rannu raamatukogu direktor Viive Vink tsiteeris oma sõnavõtus Ameerika psühholoog Burrhus Skinnerit: „Me ei peaks õpetama tähtsamaid teoseid, peaksime õpetama lugemist armastama." Ta lisas, et lapsi on lugema saada siiski üsna keeruline. Elva valla tublid lugejad aga armastavad lugemist kohe kindlasti ning on oma lugemusega eeskujuks ka teistele.

Palju õnne kõikidele tublidele lugejatele!

LÜHIDALT

VALLAVALITSUS MÜÜB OKSJONIL SÕIDUAUTO

Elva Vallavalitsus müüb www.auto24.ee portaali oksjonil sõidukorras sõiduauto Skoda Fabia, 2016.a., reg nr 220TMF, müügi alghind on 4500 eurot.

Oksjon on tagatisrahata ning oksjonil saab osaleda portaalis www.auto24.ee. Oksjon lõpeb portaalis 11. novembril.

Lisainfo:
Terje Korss,
vallavaraspetsialist
terje.korss@elva.ee, 53020888

TARTUMAA LOOMERADA

Läbi Tartumaa kulgeb kultuuripärandit väärindav ja disainerite kogukonda ühendav loomerada.

Rada on kantud kaardile, mille leiab siit: www.tartumaa.ee/kultuur/tartumaa-loomerada.

Uuri järgi, mida põnevat sinu koduümbruses tehakse.

Vallavalitsus ootab pakkumisi huvihariduse ja huvitegevuse osutamiseks vallas

Elva valla haridus- ja kultuuriosakond kuulutab välja avaliku pakkumiste vooru huvihariduse ja huvitegevuse osutamiseks Elva vallas. Eesmärk on parandada 7-19aastaste noorte süsteemse ja juhendatud huvihariduse ja- tegevuse kättesaadavust ning mitmekesisust. Pakkumised on Elva valla huvihariduse kava koostamise aluseks, mis on rahastatud riikliku huvihariduse ja -tegevuse lisatoetusest. Põnevaid ideid ootame nii senistelt kui ka uutelt tegijatelt.

Pakkumuste esitamise tähtaeg on 24. november 2024.

Esitatud pakkumus peab vastama järgmistele kriteeriumitele:
» Kavandatav tegevus toetab Elva valla huvihariduse ja -tegevuse mitmekesisust ning kitsaskohtade lahendamist:
  - loodus-, täppisteaduste ja tehnoloogia valdkond;
  - suunitlus rahvakultuuri edendamisele;
  - suunitlus liikumisele ja tervislike eluviiside kujundamisele;
  - eelistatud on II ja III kooliastmele ning gümnaasiuminoortele suunatud tegevused.
» Tegevuses osalevate noorte arv ja kulu on proportsionaalsed.
» Sihtrühm on 7-19aastased Elva valla noored.
» Huviringi vähemalt üks juhendaja on juhendatavas valdkonnas erialase kutse- või kõrghariduse või erialase kutsetunnistusega.
» Huviring toimub regulaarselt (vähemalt 8 kuud aastas, 1 kord nädalas, vähemalt ühe akadeemilise tunni ulatuses).
» Huviringis osalevate noorte üle peetakse arvestust ARNO süsteemis.
» Tegevused, mille eest soovitakse vanematelt omaosalust, peavad olema põhjendatud.
» Tegevuste asukoht on Elva vald.
» Huviharidus või huvitegevus on planeeritud realistlikult, põhjendatult ning selgete eesmärkidega. Sõnastatud on eeldatavad õpiväljundid ja koostatud on õppekava või tegevuskava.
» Võimalusel palume välja tuua huviringi- või tegevuse uuenduslik pool.

PAKKUMISI VÕIVAD TEHA NII SENISED KUI KA UUED TEGIJAD. Foto: Bigstock

NB! Pakkumine peab sisaldama lisaks huvitegevuse kirjeldusele ja õppe- või tegevuskavale veel ka eelarvet järgnevaks kalendriaastaks.

Pakkumised palume saata e-aadressile sirle.luus@elva.ee.

Lisainfo:
Sirle Lüüs, noorsootööspetsialist
sirle.luus@elva.ee, tel 5353 5466

Elva vald tunnustas haridus-, kogukonna-, kultuuri- ja sotsiaalvaldkonda panustanuid

Elva spordihoones 25. oktoobril peetud Elva valla 7. sünnipäevapeol anti üle haridus-, kogukonna-, kultuuri- ja sotsiaalvaldkonna aunimetused.

AASTA ÕPETAJAD MARGE MÄESALU JA MALLE VALJALA.

MARI-LIIS SOOTS AURAAMATUSSE KIRJUTAMAS. Fotod: Kayvo Kroon

AASTA KULTUURITEGIJA TIIT VEIGEL.

ELVA VALLA AUMÄRK LAUREAATIDELE.

Aasta õpetaja

Aasta õpetaja aunimetuse pälvisid **Marge Mäesalu, Marta Mõistus** ja **Malle Valjala**. Esildise kohaselt on Marge Mäesalu aastaid olnud Peedu personali sõnumikandja, seisnud Peedu õppehoone seisukohtade eest ja organiseerinud või olnud suureks eestvedajaks Peedu õppehoone väljasõitudel ja ürituste korraldamisel. „Teda on nimetatud Peedu õppehoone Kuningannaks, sest tema sära, töökus ning ettevõtlikkus kiirgab igasse lapsesse ja nende vanematesse."

Marta Mõistus on Elva gümnaasiumi bioloogia õpetaja, kes teda esitanute sõnul paistab silma oma uuendusmeelse ja õppijat toetava metoodikaga. Tema õpilased kirjeldavad tundi kui kaasahaaravat ja sisukat aega, mille käigus saab bioloogia selgeks. Pidades oluliseks maailmahariduslikke teemasid, korraldas ta kevadel koolis põneva ürituse Maailmapäev. Ta on ka klassijuhataja ja ta õpilased on öelnud: „Kui õpetaja ütles, et me oleme ta unistuste klass, siis meie ütleme, et ta on unistuste klassijuhataja".

Malle Valjala on esitanute sõnul toetav, sõbralik ja professionaalne õpetaja. „Olles aastaid vedanud Elva, Nõo, Otepää ja Tartu valla muusikakoolide klaveriõpilaste võistumängimist „Arbi klaver", innustab ta ka oma õpilasi üritusel osalema. Ta on töökas, motiveeriv ja innustav."

Aasta hariduse sõber

Aasta hariduse sõbra aunimetuse pälvis **Aadi Vihm**, kes on alates aastast 1987 bussijuhina sõidutanud Rõngu keskkooli õpilasi. „Ta on bussijuht, kes sõidutab õpilasi õppekäikudele ja aitab kaasa mõelda põnevamate marsruutide koostamisse, et sõidud oleksid õpilaste jaoks mitmekesised ja põnevad. Ta teeb enda tööd südamega, hoolides ja panustades rohkem, kui temalt oodatakse," seisab esildises.

Aasta ennetustegu

Aasta ennetusteo aunimetuse pälvis **ohutusõppusi „ÄKK – tegutsen teadlikult!" korraldanud Karmen Paavel**. Esildise kohaselt toetavad need õppused meie valla erinevate asutuste ja inimeste koostoimet ning aitavad kaasa ohuolukordade äratundmisele, lahendamisele ja ennetamisele. „Üheskoos loome turvalisemat elukeskkonda, aga seda tänu tema algatustele! Ta on korrektne ja täpne ning motiveeritud probleemide lahendusele."

Aasta kultuuritegija

Aasta kultuuritegija aunimetuse pälvis **Tiit Veigel**. „Ta on klarnetifanaatik, kes oma tööga seisab valdkondliku jätkusuutlikkuse eest. Tema eestvedamisel on klarnetisuved rikastanud Elva kultuurielu järjepidevalt ja kõrgetasemeliselt 25 aastat," seisab esildises, mille koostajate sõnul on klarnetisuve kontsertidest aastate jooksul kujunenud üritusi ootav ja neid kõrgelt väärtustav kuulajaskond. „Tema entusiasmi ja professionaalsuse toel on muusikakoolist välja kasvanud saksofonitrio, kes ka tänasel aktusel üles astub."

Aasta kultuuritoetaja

Aasta kultuuritoetaja on **Monika Kello**, keda tunnustatakse Kristjan Järvi kontserdi „Meelte Videvik" Elvasse toomise eest. Esildise kohaselt oli kontsert 2024. aastal kohaliku kultuuri rikastamisel ning külalistele Elva linnakeskkonna potentsiaali tutvustamisel väga olulisel kohal. „Tänane laureaat on selle sündmuse Elvasse jõudmist toetanud nii jõuga kui nõuga, nii vaimse kui materiaalse toega ning tõestanud, et kui on soov ja tahe, siis on kõik tehtav."

Aasta sotsiaalvaldkonna edendaja

Aasta sotsiaalvaldkonna edendaja aunimetuse pälvisid **Anna Lõhmus** ja **Marge Denisjuk**. Elva Perekeskuses lapsehoidjana töötav Anna Lõhmus on esildise esitajate sõnul pere jaoks loonud hooliva, vaimselt ja füüsiliselt turvalise keskkonna. „Tema jaoks ei ole probleem kasutada laste toetamisel erinevaid abivahendeid ja teha ka keerulisemaid hooldustoiminguid. Ta on rõõmsameelne, hea pingetaluvusega, vastutus- ja empaatiavõimeline, usaldusväärne, loov, koostööaldis ning lastest ja vanematest hooliv ning lugupidav. Elva Perekeskuse kollektiiv on äärmiselt uhke nii pühendunud ja professionaalse kolleegi üle."

Elva valla hooldustöötaja Marge Denisjuk on esildise kohaselt alati rõõmsameelne, sõbralik, hooliv ja hoolitsev, abivalmis, entusiastlik, turvatunnet pakkuv inimene ehk teisisõnu – nagu oma pere liige. „Ta teeb oma tööd südamega, mitte ei võta seda kui kohustuslikku tööülesannet. Tal on alati aega sinu jaoks. Talle ei olegi vaja öelda, et tee seda ja seda, ta näeb ise, kui miski vajab tegemist ja tehtud see ongi."

Aasta vabatahtlik/heategu

Mari-Liis Soots pälvis aasta vabatahtlik/heategu tiitli, sest soovis 2023. aasta detsembris katta abivajavate perede jõululaud. „Koos oma sõpradega pani ta kokku rikkalikud toidukastid peredele, kelle majanduslik olukord pole liiga hea. Toidukastid toimetati Elva vallavalitsuse laste heaolu spetsialistide kätte, võimaldades peredel jääda nii anonüümseks."

Maigi Lokko, Anna-Liisa Eensalu, Erika Aavik, Grete Metsallik, Karolin Soopere, Paula Nikolajeva pälvisid aunimetuse esildise autorite hinnangul kogukonda kokku toova ja taaskasutust edendava Elva Pop-up lasteriietevahetuse algatamise eest. „Nad on olnud aasta jooksul kaasamõtlejad ja ärgitajad ning pakkunud välja toredaid väikelastega kogukonda kokku toovaid ja paremaks muutvaid ideid, mida üritatakse järgemööda koostöös Perepesaga ellu viia," seisab esildises.

Elva vallavalitsus tänab kõiki laureaate panustamise eest!

NOORSOOTÖÖ

Kestlik noorsootöö

Me elame ajastul, kus noorsootöö on muutunud lahutamatuks osaks noore elust, olles üks oluline tugisammas noore igapäevases toimimises.

ELVA NOORTEKESKUS ASUB PIKK TÄNAV 8. Foto: Kayvo Kroon

Vahel on tunne, et iseendaga tupikusse jooksnud noore suudab päästa ainult noorsootöö ja noorsootöö põhimõtetest läbipõimunud tugev võrgustik. Võrgustik, kus noorsootöötajate näol tegutsevad särasilmsed „maailmaparandajad". Mitte ainult... tänu sellele, et noorsootöö on nõnda võimalusterohke ja muutusi loov, ei piirdu noorsootöö kõigest noortele võimaluste loomises vaid panustab tugevalt kestliku maailmavaate juurutamisse maast madalast.

Miks see nii on?

Noorsootöö on noortele mitmekülgse arengu tagamiseks tingimuste loomine väljaspool formaalharidust, perekonda ja tööd. Lisaks iseloomustavad noorsootööd noorte osalemine vaba tahte alusel, võrdne kohtlemine, partnerlus, sallivus, noorte huvidest lähtumine ja omaalgatuse toetamine.

Kestlikkus on saanud üheks olulisemaks teemaks nii globaalses arutelus kui ka igapäevaelus. Milliseid samme peame astuma täna, et meil kõigil oleks mõnekümne aasta pärast jätkuvalt hea olla. Usun, et noorsootööl on selles kontekstis eriline roll, sest just noored on tuleviku ühiskonna kujundajad. Tuues kestlikkuse teema noorsootöö konteksti, siis kestliku noorsootöö eesmärk võiks olla aidata noortel mõista ja rakendada kestlikkuse põhimõtteid nii isiklikus elus kui ka laiemalt kohalikus kogukonnas.

Millised on need elemendid noorsootöös, mis võimaldavad meil uskuda, et noorsootöö saab panustada kestliku maailmapildi kujundamisel maast madalast?

Väärtuskasvatus

Noorsootöö oluline komponent on väärtuskasvatus. Noorsootöötaja saab sõltumata enese väärtustest noorel aidata õppida märkama väärtuste avaldumist nii noore enese kui teiste käitumises. Noorsootöös on olulisel kohal reflektsioon. Läbi pideva reflekteerimise erinevate tegevuste käigus ja läbi tagasiside aitab noorsootöö noorel mõista, millised tagajärjed kaasnevad ühtede või teiste väärtuste alusel käitumisel kogukonnas. Samuti, kuidas noore otsused mõjutavad teda ja teda ümbritsevat keskkonda.

Näiteks, kui me ühiskonnana tahame püsida ja soovime, et meie jalajälg muutus järjest väiksemaks. Meie väärtus on puhas keskkond meie ümber. Noorsootöö saab seda väärtust peegeldada enda töös ja tegevustes noortega. Seda lahti seletada ja panna noored sel teemal arutlema, et mis siis kui...

Noorte osalus ja kaasamine

Teine noorsootöö oluline tugisammas ja ideaal, mille poole püüeldakse on noorte osalus kogukonnas ja noorte kaasamine. Noorsootöö saab luua vajaliku ruumi ja turvalise keskkonna selliselt, et see on noort võimestav, kaasav ja omaalgatusele suunav.

Oluline on, et noores tekiks tahtmine ja julgus kaasa lüüa ning veendumus, et temast midagi oleneb maailma paremaks muutmisel. Noorsootöö püütakse pidevalt luua keskkonda ja tegevusi, algatusi kus noorel inimesel on võimalus nö päris probleemidega kokku puutuda, nendega tegelemisse panustada ja seeläbi enda rolli olulisust maailma paremaks muutmisel kogeda. Näiteks toetab otseselt noorte osalust ja kaasatust Elva vallas selline Avatud Hellenurme Noortekeskus poolt ellu kutsutud programm nagu Noored Loojad. Noored Loojad programm kestab terve aasta, pakkudes esmalt osalevatele noortele ägedaid meeskonnatöö õhtuid. Kasvatades erinevatest piirkondadest pärit noori meeskonnana. Koolitusi, mis keskenduvad noortele eluks vajalike uute teadmiste andmises ja nende koheselt praktikasse rakendamises, kaasates erinevaid koostööpartnereid. Mis peamine aasta programmis annab lisaks uutele sõpradele ja teadmistele noore CV-sse hulgaliselt uusi kogemusi, mis tulevad noorele kindlasti kasuks kandideerides suveks tööle või malevasse. Programmis osalevad noored saavad peale uute teadmiste omandamist need ise, vaba tahte alusel, kohe praktikas rakendada.

Noortekeskuste võimaluste paljusus

Elva Avatud Noortekeskus on olnud noortele avatud juba 20 aastat – selline sünnipäev möödus 8. märtsil. Küsisime noorsootöötaja Riin Prossi käest, mida kõike vahvat selle pika aja jooksul juhtunud ja toimunud on?

„Noortekeskuse esimeseks aadressiks sai Jaani 7. Kümne aasta pärast leiti noortekeskusele uued ruumid toonase Elva Noortevolikogu eestvedamisel. Kolisime aadressile Pikk 8, kus ka praegu tegutseme. Noortekeskuse tegemisi on läbi aastate toetanud ka Naiskodukaitsjad, kes on Elva Kodukohvikute Päeva heategevusliku kohviku tulud annetanud noortekeskusele. Tänu annetustele oleme soetanud noortekeskusesse piljardilaua ning valminud on väliterrass.

Tegutsemisaastate jooksul oleme koos noortega toonud ellu Elva Südaööjooksu, koos noortega paigaldanud huvikooli maja hoovile kiigu, koos noortega loonud puidust kuju „Õnnelik part saia ei söö" Arbi järve äärde, võõrustanud välisvabatahtlikku Portugalist, välislähetanud noorsootöötaja täiendkoolituseks Ungarisse ja palju muud. Viimase aja edukamatest tegemistest tooksime esile FOX-1 metsalaagrid ning Elva Noortefestival INSPIRATSIO:N" võtab Riin kiirelt kokku suuremad juhtumised.

Elva Avatud Noortekeskus on ka tervist edendav noortekeskus ning üheks noortekeskuse deviisiks ongi tervislikud eluviisid – vähem ekraani taga olemist ja rohkem päris suhtlemist, vähem krõpse ja limonaade ja rohkem tervislikke toitumisvalikuid, vähem toas passimist ja rohkem värskes õhus liikumist. „Oleme viimaste aastate jooksul viinud erinevatel üritustel läbi viinud kiivri kandmise töötuba (*miks on vaja kanda kiivrit?*) ning suhkrute töötuba (*kui palju suhkrut sisaldavad erinevad valmistoidud?*). Oleme viimastel aastate korraldanud ka ennetusalast laagrit ning laiendanud noorte teadmisi tule- vee- ja elektriohutusest ning esmaabi andmisest" jutustab Riin Pross. Elva Avatud Noortekeskus kuulub Tartumaa Noorsootöötajate Ühendusse ning see on võimaldanud osaleda noortekeskusel erinevate Tartumaa noortekeskuste väljasõitudel ja üritustel – näiteks Tartumaa Noortepäev, erinevate rahvakalendrite tähistamised jne. Noortekeskuse heaks koostööpartneriks on ka Kaitseliit Tartu maleva Elva malevkond, kellega koostöös korraldati möödunud kevadel taktikalist noortelaagrit FOX-1, mille põhiteemaks olid metsatarkused (raadioside, orienteerumine, meditsiin jne).

Riin Pross teeb veel noortekeskusel veidi reklaami „Asume imekaunis kohas – kiviviske kaugusel Arbi järvest ning 12 minuti jalutuskäigu kaugusel Elva Gümnaasiumi algklasside majast. Meie juures saab lauamänge mängida, osa võtta teemapäevadest ja erinevatest töötubadest ning viia läbi omaalgatuslikke tegevusi. Viimane noorte omaalgatus oli näiteks sügisene joonistuskonkurss. Meil on omanäolised noorsootöötajad, üks vaikne ja tasane ning teine temperamentne ja jutukas ning koos moodustavad nad hästitoimiva duo. Ootame teid külla!"

Puhja noortekeskus pole pelgalt mängukoobas. „Puhja noortekeskuses on kurvad ajad, sest meil on hetkel noortekeskus avatud ainult kahel päeval. Nimelt oleme noorsootöötaja otsingutel. Oleks ääretult tore, kui leiame kellegi aga veelgi toredam oleks, kui meil oleks noorsootöötajaks inimene, kes ka veidi nö biiti jagaks" võtab Janno Reinomägi Puhja noortekeskuse juhataja kokku ühe suure soovi.

Pealtnäha pole ju noorsootöö raske töö, võib ju esmapilgul mõni mööduja arvata, et tee aga uks lahti ja pane õhtul kinni, vahepeal mängi ja meisterda veidi lastega ja kogu lugu.

Janno nõustub, et enamus noori tulevadki ju mängima noortekeskusesse ja mängimine noortekas on kindlasti teise iseloomuga kui teha seda kodus üksinda. „Noortekeskus on koht, kus saab erinevate tegevuste vahendusel noorsootöötaja kontakti noorega, hoida dia-

loogi temaga ja koos sellega märgata, ennetada igasuguseid puudusi pea kõigis üldpädevustes ja kui vaja pakkuda vaimset esmaabi noorele“ toob Janno välja noortekeskuse olulise sisu ja võimekuse. Noorsootöötaja eesmärk on luua noorega usalduslik-sõbralik suhe, et noor teaks, et teda ei hinnata, ei sildista ja koheldakse võrdselt. Mängimine on üks selline vahend.

Näide elus enesest, kui suhtlus-, sotsiaal- ja enesemääratluspädevuste areng saab hoo sisse, kui käima pannakse mängukonsool. „On üpris tavapärane, et kõik tahavad mängida Xboxis. Ühel ajal ja korraga ja üldsegi mitte sama mängu või üldsegi mitte koos konkreetse tüübiga. Üsna tihti tuleb noor enda nö „õigust“ või õiglust nõudma noorsootöötaja käest. See on suurepärane hetk igale noorsootöötajale, sest saab astuda vestlusse teemadel nagu kokkulepped, enesekehtestamine (vahemärkusena, et enesekehtestamine pole agressiivne käitumine vaid oma soovide ja seisukohtade arusaadav ja neutraalne väljendamine), viisakas ja sõbralik käitumine eakaaslastega jne jne. Kas pole isegi täiskasvanute hulgas inimesi, kes oma soove ainult karjudes ja füüsiliselt väljendada oskavad?“ võtab Janno kokku selle, mida teeb noorsootöötaja kui mäng saab hoo sisse ja tekivad konfliktid.

Niisiis, kui on olemas noorsootöötaja, kes aitab noorel mõtestada tehtud tegevusi ja sellega seonduvat, võiks ju noortekeskus noori ette valmistada päris maailmas hakkama saamiseks?

Rannu Noortekeskus mõnusa olemise koht

„Rannu Noortekeskus on koht, kus noored saavad veeta aega sõpradega ja osaleda mitmesugustes tegevustes ja üritustes. Keskus pakub igas vanuses noortele turvalist ja sõbralikku keskkonda, kus kõik on oodatud kaasa lööma ja oma ideid ellu viima“ tutvustab keskuse olemust meile Tairi Paumets, Rannu ANK noorsootöötaja. Rannu noortekeskuses nagu kõigis teistes noortekeskustes üle terve Elva valla on mitmekesised võimalused – alates mängudest ja töötubadest kuni hariduslike projektide ja sportlike üritusteni.

Noortekeskused pakuvad erinevaid võimalusi noorte eneserenguks, ande arendamiseks ja uute hobide leidmiseks.

„Rannu Noortekeskuse tegevused on suunatud noorte sotsiaalsete ja praktiliste oskuste arendamisele. Keskuses on loodud ruum, kus noored tunnevad end oodatuna, saavad vabalt suhelda. Noortekeskus pakub võimalusi suhete loomiseks ja koostööoskuste arendamiseks läbi praktiliste ja meelelahutuslike tegevuste. Keskuses toimuvad regulaarselt erinevad sündmused, temaatilised töötoad, võistlused ja ööbimisüritused, mis on eriti populaarsed. Ööbimisüritustel saavad noored veeta öö keskuses, osaleda meelelahutuslikes ja arendavates tegevustes ning tugevdada sõprussidemeid“ tutvustab Rannu ANK tegevusi Tairi.

Rannu Noortekeskuses tegutsevad lisaks huviringid, mis aitavad noortel arendada nii strateegilist mõtlemist kui ka praktilisi oskusi. Male- ja kabering ning kokandusring, kus noored saavad katsetada uusi retsepte ja õppida toiduvalmistamist. Kõik need tegevused toetavad noorte arengut ja loovad väärtuslikke kogemusi, mida nad saavad kasutada ka tulevikus.

Avatud Rõngu Noortekeskus ja märksõna koostöö

Rõngus asub noortekeskus Rõngu Rahvamaja II korrusel. Mitte ainult, vastavalt tegevuste iseloomule on Rõngu noortekeskuse noortel võimalus kasutada maja kahte suurt saali. Nõnda ongi juhtunud, et huviringide ajal jagub toimetamist igasse ruumi. Huvitegevuse pakkumise eest noortele vastutab Rõngu Rahvamaja koostöös Rõngu Keskkooliga. Rõngu ANK suur märksõna on koostöö kohaliku kooliga ja tõsi ta on, et koostöös peitub jõud. „Noortekeskuse ruumides on võimalik mängida piljardit, lauamänge ja palju kasutust leiab rallimäng. Noorte poolt kõige oodatumad tegevused on noorteka esmaspäevased ühised kokkamised, ÖÖLAN arvutimängude öö ja ööbimisega TuDukas üritused. Sõbrapäeva tähistatakse Rõngus alati suure noortepeoga“ tutvustab tegevusi noorsootöötaja Andero.

Lisaks on Rõngu ANK ja Rõngu Rahvamaja koostöös Avatud Hellenurme Noortekeskusega vedamas Elva valla noorte vabatahtlike programmi Noored Loojad. Koolitused toimuvadki valdavalt Rõngu ANK ja Rõngu Rahvamaja ruumides, mis on noortele saanud mõnusalt turvaliseks.

Väike aga tubli Avatud Hellenurme Noortekeskus

Hellenurmest kiiruga läbi sõites võib ehk märkamata jääda, suure rohelise aiaga ääristatud hoovis Avatud Hellenurme Noortekeskus. **Noortekeskus, mis on pisike, aga võimekas** ja igati tubli noorsootöö teenuse pakkuja Palupera ja Hellenurme piirkonna noortele. Keskust veab Mittetulundusühing Avatud Hellenurme Noortekeskus. 2023. aasta ehk kõige suurem ettevõtmine oli Noorte Heaks projekti fondi toel ellu kutsutud Elva valla noorte vabatahtlike võrgustik Noored Loojad. Vabatahtlike noorte võrgustik, kuhu kuuluvad lisaks Hellenurme piirkonna noortele noored üle terve Elva valla. Sel sügisel alustas uus lend Noori Loojad, kandideeris 37 noort ja II lennus alustas 20 särasilmset uut noort, keda toetavad mentorina meie Noored Loojad I lennu tublid ja tragid lõpetajad. Üks hea võrgustumine ja koostöö algab esimesest sammust ja vahel tõesti on vaja kolistada läbi mõni asutuse uks mitte üks vaid lausa kaks ja kolm korda. Kõige olulisem selle juures on tahe. Hellenurme ANK on sel sügisel ellu viimas Kogukonna Kohting tegevusi, mis on osa projektist Hellenurme Noortekeskuse arenguhüpe. Projekti eesmärk on analüüsida MTÜ Hellenurme Noortekeskuse arenguvajadusi ja kohaliku kogukonna ressursse ning vajadusi, et luua tugev alus noortekeskuse laienemiseks kogukonnatöö valdkonda ja pakkuda laiahaardelisi ja kogukonna vajadustele vastavaid teenuseid.

Kokkupuuted kogukonnaliikmetega ja võrgustikes osalemine võimaldavad lisaks kasvatada noore sotsiaalset kapitali ja avavad väljavaateid järgmisteks sammudeks, eneseteostuseks ja tulevaseks aktiivsuseks kogukonnas.

„Noorsootöö on oluline mutrike ja natuke nagu „avastamata võimalus ja suur aare“, et meie järeltulevaid põlvkondi kestlikkuse teemal teadlikumaks muuta. Aidata mõista ja avastada uut. Meil kogukonnana on oluline ja vajalik, et meie pealekasvav põlvkond noori oleks avatud meelega, innovaatilised. Kestlik noorsootöö võiks olla see helesinine unistus, mille poole igas väikeses KOV-is pürgida. Tunnen, et niiöelda võluvits on noorsootöötajate käes, kes läbi oma töö noortega saavad luua püsivat muutust ühiskonnas“ võtab noorsootöö kestlikkuse teema kokku noorte koolitaja ja Noored Loojad programmi mentor Mari-Liis Vanaisak.

Artikli koostas Mari-Liis Vanaisak ja teda toetasid Andero Kesküla, Riin Pross, Tairi Paumets ja Janno Reinomägi.

LÜHIDALT

Elva tänavune jõulukuusk tuleb Kõdukülast

Elva keskväljakule paigaldatav jõulupuu saabub 21. novembril. Tegemist on 15-meetrise harilikuku kuusega, mis tuleb sel aastal Kõdukülast.

Foto: Anu Toomela

ELVA JÕULUPUU.

Elva valla heakorraspetsialist Sten Saarekivi sõnul on sobiva jõulupuu leidmine sageli keeruline, kuna puu peab kasvama avatud valguse käes, et olla tiheda võraga ja ühtlaselt kena. „Sellistes tingimustes kasvanud kuusk on ühtlaselt tihe,“ ütles Saarekivi. Tema sõnul sobivad keskväljakule kõige paremini puud, mis kasvavad avatud aladel, näiteks põllu keskel. „Tihti on piiravaks teguriks ilusa jõulupuu leidmisel rasketehnikaga ligipääsetavus: kui puu läheduses on elektriliinid või pinnas liiga pehme, tuleb otsingud mujale suunata.“

Sel aastal leitud jõulupuu on Saarekivi sõnul siiski kompromiss – kuuse ühe külje arengut on mõjutanud lähedal asuv metsatukk, kuid puu asukoht sissesõidutee ääres teeb selle rasketehnikaga kergesti kättesaadavaks. „Kinnistu omaniku sõnul tuli kuusepuu maha raiuda juba ohutuse kaalutlustel.“

Jõulupuu jõuab Elva keskväljakule 21. novembri ennelõunal, saab esimeseks advendiks endale selga valgusrüü ja jääb keskväljakut kaunistama kuni jaanuari lõpuni. Sel aastal tähistatakse 1. adventi 1. detsembril.

Eesti on tuntud kui avaliku jõulupuu traditsiooni sünnimaa, kuna teadaolevalt püstitati Euroopas esimene avalikus ruumis jõulupuu 1441. aastal Tallinna Raekoja platsile.

Detailplaneeringu avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu tulemused

Elva linnas Lille 9 ja Põllu 19a kinnistute detailplaneering oli avalikul väljapanekul 19. juunist kuni 3. juulini. Antud detailplaneeringu eesmärk on moodustada 18 elamukrunti ja neid teenindav tänava maa krunt. Elamukruntidele nähakse ette ehitusõigus üksik-, kaksik- ja ridaelamute püstitamiseks. Autoliiklusele kavandatakse juurdepääs Lille tänava kaudu, mis saab alguse Põllu tänavalt. Planeeringuala siseselt planeeritakse uus tänav.

Avaliku väljapaneku käigus esitati detailplaneeringu kohta arvamusi. Avaldati arvamust planeeringuala sademe- ja liigvee ärajuhtimise, ridaelamu piirkonda sobivuse ning tänava kaitsevööndi laiuse osas. Arvamuste arutamiseks ja vallavalitsuse seisukohtade tutvustamiseks toimus 15. augustil avalik arutelu.

Arvamuste esitajad arutelul ei osalenud ning arvestamata jäetud arvamuste osas planeeringu kompromissi ei saavutatud. Arvestatud arvamuste osas täiendati detailplaneeringu lahendust. Vallavalitsus esitas detailplaneeringu Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile järelevalvesse.

Lisainfo:
Maarika Uprus, planeeringuspetsialist
maarika.uprus@elva.ee või 527 1860

KOGUKOND

LENDAME KOOS ehk saatuslik 10?

MAI AINSALU (KOOSKORA)
ELVA KESKKOOLI
39. LENNU VILISTLANE

Lendame kaugele ja vahel väga kõrgele. Mitte ülekantud tähenduses. Otseses. Füüsikalises. Kuigi füüsika on enamusele lendavast seltskonnast teadusena üsna kauge ala. Varasemalt tugeva humanitaarkallakuga Elva kool kasvatas meist muusikuid, kultuurikorraldajaid, rahvaluule ja ajaloo asjatundjaid, klassiõpetajast rahvatantsujuhte. Tõele au andes on meist mõned siiski ka hinnatud spetsialistid reaalaladel. Need „meie" oleme Elva Keskkooli 1987. aastal lõpetanud 39. lennu 11. a klass. Kuid tõepoolest, ühised lendamised-rändamised kestavad. Viimane „klassiekskursioon" viis meid ooperit nautima antiikteatrisse Veronas, kõrgeim retk on olnud jalgsi Alpidesse Saksamaa kõrgeima mäe Zugspitze tippu.

Kaugemad klassireisid ja mäe vallutus tulid klassivend Urmase (Ala) ettepanekul alles pärast seda kui olime peaaegu maha magamas ümmargust tähtpäeva – 30 aastat kooli lõpetamisest. Sinnamaani olime koos käinud ja suhteid hoidnud nii, nagu seda ikka tehakse. Mõned korrad meie suvekodudes ja taluõuedes või mõnes hubases söögikohas. Aasta pärast kooli lõpetamist matkasime koos Abruka saarele. Mõnel korral kohtusime paariks päevaks erinevates Eesti puhkekeskustes, kus eemal oma tavakeskkonnast, olime korraga jälle keset oma klassielu ja melu. Iga kokkusaamine oli erinev, veidi varieerunud seltskonnaga, vastavalt kellegi võimalustele ja siiski alati ääretult vahva ning hinge kosutav. Ja meeletult lõbus.

KLASSI KOKKUTULEK ALPIDES. Foto: Marlyn Talma erakogu

Kiri keeruka arvutuskäiguga

Ühel päeval saime Urmaselt (Ala – läbi aegade üks Elva kooli tugevamaid matemaatikuid) kirja, milles oleva arvtuskäiguga ei suutnud meist keegi kaasa minna. Lugesime arvutuste vahelt väljajoonistuva selgesõnalise ettepaneku kohtumisi jätkata. Alpide vallutamist ei võtnud me esimese hooga keegi tõsiselt. Andsime vaid nõusoleku kokku saada, selleks kasvõi (ha-haha) Alpidesse ronides.

Toon välja ka lõigu kirjast, mille saime:

Tundub, et 2017 ei tule klassi kokkutulekut ja selles ei ole ka midagi ootamatut, sest 30 aastat ei ole midagi erilist, mida tuleks ilmtingimata tähistada. Hoopis tähtsam verstapost on 10?. ? on maagiline konstant. Võtame näiteks Elva jõe pikkuse. Linnulennult on lähte (Otepää Valgjärv) ja suudme (Emajõgi) vahemaa 22,9 miili. Kui korrutame selle ?'ga, saame tulemuseks 72 km (Elva jõe kogu pikkus). Neid näiteid võib tuua veel mitmeid, millist olulist ja ka maagilist rolli ? meie elus ja kogu maailmas omab. 10? on täpselt 31 aastat, 41 päeva viimasest eksamist Elva KK ehk siis 30.06.2018. See on siis päev, millal me taas kokku saame ja kuna 10? on midagi erilist, siis ka see kokkusaamine ei leia aset kuskil kohvikus ega ka mitte kuskil eesti saunas, vaid Alpi jalamil. Me lähme jalgsi ühte Alpi kõrgemat (Saksamaal) mäge (Zugspitze) vallutama.

Lühivalem: 2018 (toimumise aasta) – 1987 (kooli lõpetamise aasta) = 31 ja 10 x ? = 31,41 Ehk et Zugspitze tippu tõus oli täpselt 10? aastat pärast keskkooli lõppu.

Nii olime andnud poolkogemata sõrme juba aastaid Saksamaal elava klassivenna teoreetiliselt keerulisele, aga reaalsuses hullult ägedale ideele. Ja tegime ära. Suurte pingutustega, üksteist toetades, saavutusest meeletut rõõmu (isegi eufooriat) kogedes. Järgmistel ja ajaliselt sama täpselt välja arvutatud kohtumistel käisime ratastega Tallinn – Tabasalu – Vääna-Jõesuu – Türisalu – Keila-Joa – Laulasmaa koos õdusa majutusega Lohusalu poolsaare Sambla talus ja finišipaigana Tiidu (Kepp) juures Kakumäel. Mõne aasta tagune retk Soomaale tõi rabamatkale kokku pea terve klassi. Raba lummas kümnetes toonides värvidega. Ja vaikusega. Liikusime rabateedel ja ujusime soojas laukas. Sellel väljasõidul oli klassijuhataja Lea (Raudsepp) koos meiega.

Värskeimad klassi reisi muljed on sõidust läbi Saksamaa, Austria ja Südtiroli Itaaliasse Verona ooperisse G.Bizet` „Carmeni" etendusele. Kutse ja korraldus tulid taas pärast täpset arvutuskäiku Urmaselt, kes pani kokkutulemisele suurejoonelise pealkirja „2000 aastat Euroopa kultuuri". Niisiis siirdusime oma seekord üsna väikese seltskonnaga teele Münchenist üle Alpide Itaalia suunas. Mägiteedelt avanenud avarad vaated, peatused pikemat imetlust väärivates paikades, ühised söömaajad hea veiniga – kõige taustaks mõnus ja sõbralik, katkematu huumor. Unustamatu oli kojusõidu-eelne päev Põhja-Itaalia ühes armastatumas puhkepaigas, kauni Garda järve ääres. Õigupoolest oli meil õnn veeta päev järvel väikelaevaga. Põhikooli aastate klassivend Indrek (Puhalainen) oli lahkelt nõus olema tüürimeheks nii järvel paadiga kui mägedes väikebussiga liigeldes. Tsiteerides tema enda muljeid: *„Kogu Verona-Garda reis oli täielik maandus ja rahulolu. Kamp oli särav ja salliv, vetel viibimine võimas. Kaatriga kioskis – täielik kino (tõepoolest, keset hiigelsuurt Garda järve, triivis pubilaadne naljakas toidukiosk). Sain üle pika aja südamest ja vabastavalt naerda, kordaksin kohe seda kõike.*"

Kokkuhoidev kamp

Sooja tundega saame väita, et ka 37 aastat pärast kooli lõpetamist oleme ikka veel tugevalt seotud. See pole pelgalt nooruse ja kujunemisaastate nostalgia. Meie kohtumised ei ole vaid heietused vanadest vahvatest aegadest või aruandmine, kuidas kellelgi tänapäeval elu läheb (no seda kõike on muidugi ka ja seegi on tore). Tahame alati koos ette võtta veel midagi, kus eemaldume oma elu tavapärastest tegemistest. Vahva on kogeda koos (igapäevaselt paraku kaugenenud) klassikaaslastega midagi erilist ja teha isegi midagi pisut pöörast. Vahel kompame oma võimete ja taluvuse piire ja paneme ennast nii füüsiliselt kui psüühiliselt proovile. Õpime üksteist nüüd, küpsemas eas taas tundma. See kõik on ääretult põnev ja elu rikastav. Jagame ühiselt arvamust – kui sattusime aastateks ühte klassi aju- ja elutarkust ammutama ning siiani tahame aeg-ajalt elu üheskoos kogeda, ju siis on meil omavahel selles inimkehastuses mingi oluline asi ajada.

Konguta kogukond kutsub laternamatkale

12. novembril algusega kell 18 toimub laternamatk, mis viib osalejad rännakule läbi mineviku, oleviku ja tuleviku ning jutustab lugusid kodukandist. Oled oodatud osalema, kui sind huvitavad ajalugu, kultuur, fotograafia, luule ning inimeste saatused.

Laternamatkal näed fotonäitust „Kodutuled köidavad" ning kuuled Konguta kandi lugusid, mis kõnetavad ka kaugemaid külalisi. Fotonäitusel kasutatakse Aino Kopa luulet, mille keskseks teemaks on kodu ja kestmine aegade voolus.

Osalejatel palume koguneda Eduard Taska platsil Annikoru külas ning võimalusel kaasa võtta oma latern. Üritus toimub õues, seega selga tuleb panna ilmastikukindlad riided. Et saaksime ürituseks paremini valmistuda, palume huvilistel ennast kirja panna hiljemalt 11. novembriks siin: forms.gle/tM99PRuSSC3eHPED8.

Üritus on jätk kogu 2024. aasta vältel kestnud projektile „Kodutuled köidavad", mis on osa Euroopa kultuuripealinn Tartu 2024 põhiprogrammist.

EDUARD TASKA MONUMENT ANNIKORUS. Foto: Marko Hõrak

Lisainfo:
Viktoria Lepp, Konguta Kool,
tel 5556 9444

Käitumisjuhised erinevateks olukordadeks:

Metsloomad teel

Igal aastal registreeritakse Eestis ligikaudu 6000 liiklusõnnetust metsloomadega. Ilmselt on neid õnnetusi tegelikkuses veelgi rohkem.

KARMEN PAAVEL
ENNETUSTÖÖ-SPETSIALIST

Mida enam on sõiduvahendeid teedel, seda suurem on ka võimalus, et need ühel hetkel ristuvad loomade loomulike käimistrajektooridega. Päevade lühenedes on metsloomi teedel raskem märgata, mis võib suurendada ootamatuid ja ka traagilisi kohtumisi. Selle vältimiseks on oluline meeles pidada, et:

» Metsloomade eest hoiatavad märgid ei ole pandud teede äärde asjata – need tähistavad piirkondi, kus loomad sageli teed ületavad. Olulisemad kohad on üles tähendatud ka loomaohtlikkuse kaardil: dge.ee/maps/Loomaohtlikkus.
» Loomad on aktiivsemad koidikul ja õhtuhämaruses. Pimedal ajal vähenda kiirust ja hoia esituled puhtana, et parandada nähtavust.
» Suurem kiirus jätab ka vähem aega ootamatult teele ilmuvate loomade osas reageerimiseks.
» Kui märkad looma tee lähedal, anna lühike helisignaal, et loomad eemale peletada. Kui loom juba ületab teed, siis ole kannatlik ja jälgi, kas tal on kaaslasi, sest paljud loomad, näiteks kitsed, liiguvad gruppides.
» Sõites vähevalgustatud või kõrge heinaga ümbritsetud teel, võib lisavalgustus aidata märgata loomi kaugemalt. Siiski on oluline jälgida, et lisatuled oleksid seadusega lubatud ja ei häiriks vastutulevate sõidukite juhte.
» Kui loom ilmub ootamatult teele, on oluline pidurdada otse ja püsida oma sõidureas. Järsk manööver teelt kõrvale võib põhjustada auto libisemise või kokkupõrke teiste sõidukitega.

Loomade ja lindude rändeajad

Kuu	Valgel ajal	Hämarikus ja pimedas
Jaanuar	Talilinnud, oravad	Kakud
Veebruar	Talilinnud, rebased, oravad	Kakud, rebased
Märts	Rändlinnud, oravad, rebased	Kakud, rebased, kährikud
Aprill	Konnad, maod ja rändlinnud	Kakud, siilid, kährikud
Mai	Maod, linnud, eelmise aasta põdravasikad	Konnad, kakud, metskurvitsad, öösorrid, eelmise aasta põdravasikad, metskitsed, siilid, jänesed
Juuni	Noorlinnud, noored oravad jt noorloomad	Konnad, metskurvitsad, öösorrid, kakud, metskitsed, siilid, noored rebased jt noorloomad, jänesed
Juuli	Noorlinnud, noored oravad jt noorloomad	Konnad, metskurvitsad, öösorrid, kakud, metskitsed, siilid, jänesed, rebased, kährikud
August	Noorlinnud, noored oravad jt noorloomad	Konnad, kakud, siilid, põdrad, metssead, rebased, kährikud
September	Maod, oravad, põdrad	Konnad, kakud, siilid, põdrad, metssead, rebased, kährikud
Oktoober	Oravad, põdrad, hirved	Kakud, põdrad, hirved, metskitsed, metssead
November	Talilinnud, oravad	Kakud, põdrad, metssead
Detsember	Talilinnud, oravad	Kakud, metssead

Artikli juures olev Transpordiameti tabel annab ülevaate loomade ja lindude rändeaegadest ning nende aktiivsemast liikumisaegadest kuude kaupa. Oluline on meeles pidada, et see tabel ei välista kohtumisi teiste loomade, lindudega. Liikluses tuleb olla valvas igal ajal, ent kalendrist võib abi olla tavalisemate ohuolukordade ennetamisel.

Kui on kokkupõrge metsloomaga on toimunud:

» Peatu teepervel ja lülita sisse ohutuled.
» Tuvasta enda asukoht kasutades nutitelefoni kaardirakendusi (nt Google Maps, Apple Maps või Waze) või kirjelda oma asukohta bussipeatuste, kilomeetripostide vms järgi.
» Kui õnnetuses on inimkannatanuid, helista viivitamatult hädaabi numbrile 112 ja anna juhtunust teada.
» Kui loom on vigastatud või hukkunud, helista riigiinfotelefonile 1247. Enne infotelefonile helistamist proovi tuvastada, mis loomaga on tegu ja kirjelda asukohta võimalikult täpselt. Kui loom on elus, ent vigastatud, ära läheneda talle rohkem kui kahe meetri kaugusele – kaitsereaktsioon võib muuta ta ohtlikuks nii endale kui ka sinule.
» Edasta infotelefonile 1247 info hukkunud looma asukoha kohta ka siis, kui märkad teda möödasõidul. See info aitab korraldada looma kiire eemaldamise sõiduteelt.
» Juhul, kui auto sai viga, võta ühendust oma kindlustusega.

Kriisiolukordadeks aitab valmistuda „Ole valmis“ mobiilirakendus ja veebilehekülg www.olevalmis.ee.

Kõik fotokonkursil „Märka mind!“ osalejad on omamoodi võitjad

EEVA KUMBERG

Tänavusele, juba 18. korda toimunud Vapramäe-Vellavere-Vitipalu Sihtasutuse korraldatud fotokonkursile „Märka mind!“ saadeti 672 fotot pea igast Eesti piirkonnast.

Hindamiskogu liikmed, tuntud loodusmehed ja fotograafid Arne Ader ja Urmas Tartes valisid välja parimad fotod ja lood, mida esitleti oktoobri keskel konkursi lõpetamisel Waide motelli saalis.

Peaauhinna ja 320 eurot võitis Raivo Pöhönen Elva vallast fotoga „Ümar kodu“, mis tehtud Vitipalus. Pildi saamislugu: „Kulgesime Elva ürgoru matkarajal Vitipalu vaatetorni kandis kui nägime maas munakoort. Lähemal uurimisel selgus, et munakoorde oli omale kodu loonud väike ämblik – koos võrkkiigega muna keskel. Võrkkiik oli kootud nii imepeenest niidist, et ei jäänud hästi pildile. Küll aga on näha selles rippuvat peremeest.“

Kuni 11 aastaste pildistajate seast pälvis I auhinna Emily Eichelmanni foto „Hiline lõuna“; 12-16 aastaste parimaks valiti Kaisa-Kristiin Mõttuse foto „Liumägi“ ja üle 17 aastaste vanusegrupis läks auhind Eimar Kullile foto „Hooghänd limakul“ eest. Parim kool oli taaskord Konguta Kool, aitäh tublidele juhendajatele Hanna-Liisa Tammele Konguta koolist ja Marika Viksile Palupera koolist!

Päris mitu head aastat, alguses oma pojale ja nüüd tütar Mariele, on konkursil osalemisel toeks olnud Ingrid Raudsepp kiitis konkurssi, mis paneb noori loodust märkama ja pildistamist õppima ja lisas, et lastele ei ole liiga palju fotokonkursse, kuhu julge südamega võib pilte saata. Varem ise konkursil osalenud vanem vend jagab õpitut ja aitab nüüd Mariel fotosid ette valmistada. Marie pälvis oma fotoga „Päikesesillad“ Nõo valla eripreemia.

| PEAVÕIDU FOTO: ÜMAR KODU Foto: Raivo Pöhönen

Arne Adra sõnul on „Märka mind“ kõige lihtsam loodusfotokonkurss, mida on võimalik planeerida Maa korraldada. „On vaid üks teema – uute imeliste asjade ja nähtuste märkamine! Pole oluline, kas pildistada looma, taime või maastikku. Oluline on paremini märgata mida iganes. Teiseks – lapsed ja täiskasvanud saavad sellel konkursil võrdselt suure tähelepanu. Soovitan väga kõigile pildistamishuvilistel lastel sellest konkursist osa võtta“.

„Kaheksateistkümne aastaga on märkamised läinud looduslugude osas järjest põhjalikumaks ja huvitavamaks“, märgib Urmas Tartes. „Pildistajad oskavad märgata ka looduses toimuvaid seoseid ja suhteid. Küllalt tihti tuleb ette pilte, kus me žüriis ei oska alguses mõistagi, keda või mida pildistatud on ja saame sellest aru alles pikemalt arutledes, vahel ka alles pildi lugu lugedes.

Konkurss õpetab avastama ja jäädvustama

Urmas Tartes julgustas lapsi ja noori ka tavalise nutiseadme kaameraga põnevaid märkamisi jäädvustama. „Tore on näha, kuidas ka laste kategooria töödes vaatab igast pildist vastu siiras avastamisrõõm. Tänu korraldajatele ja toetajatele on meil olnud võimalik esile tõsta ka selliseid põnevaid pildilisi märkamisi, mis suurtele auhindadele veel ei konkureeri, kuid milles jätkub avastamisrõõmunii pildistajale kui ka vaatajatele.

Konkurssi toetasid: Nõo vald, Elva vald, Vapramäe loodusmaja, Photopoint, Kultuurkapital, Lugu ja Lumm ning Loodusemees.

KOGUKOND

Näitus „Abikäed“

NÄITUS ELVA KESKVÄLJAKUL. Foto: Triinu Paas

Anneli Ivaste ja Kristel Schwede duonäitus „Abikäed“ on austusavaldus kannatlikele hoolitsejatele ja mõistev toetus abivajajatele, kelle igapäevane heaolu sõltub hooleandjatest.

GERDA KIIPLI-HIIR
SOTSIAAL- JA TERVISEOSAKONNA JUHATAJA

Elva Vallavalitsus planeerib läbi Riigi Tugiteenuste Keskuse toetatud projekti „Sotsiaalteenuste arendamine Elva vallas“ tõsta omastehooldajate ja kogukonna teadlikkust hooldust vajavate inimeste ja nende lähedaste võimalustest saada tuge ja toetavaid teenuseid.

Need ei ole lihtsad ajad, kui lähedane vajab ööpäevaringset hoolt. Palju on praktilist sehkendamist ja argist asjaajamist, peab vastu võtma keerulisi otsuseid ja korraldama elu-olu. Tuleb valmis olla eriolukordadeks ja nendega hakkama saada. Kuidas leida tasakaalu, hoida lähedast ja leida aega ka enda jaoks?

Jagame teiega argiseid hetki hooleandja ja hoolesaaja ühisest ajast. Anneli Ivaste mustvalgetest tundlikest dokumentaalfotodest inspireeritud vabavärsis dialoogid on kirjutanud Kristel Schwede. Kristeli poolabstraktsed soojades sügisvärvides fototöötlused ja tekstid tuletavad meelde, et helgeid hetki ja hingetoetust võib leida igasugusel ajal ja igal pool: looduses aastaaegade eri ilmeid imetledes, lähikondlastega naljatades või ilmaasju arutades-jagades.

Anneli Ivaste on Tallinnas tegutsev dokumentaalfotograaf, kes igapäevaselt töötab Eesti Filharmoonia Kammerkoori kommunikatsioonijuhi, toimetaja ja fotograafina. Kunstnikuna paeluvad teda loomingulised protsessid kontserdilaval ja elus ning isiklikud, samas universaalsed lood.

Kristel Schwede on kunstnik, kultuuriajakirjanik, kirjastaja (fotoajakiri Positiiv) ja galerii Positiiv galerist-kuraator, keda huvitavad inimtekkelised keskkonnad ja inimsuhted, loomingulised protsessid ja ühisloomingu hall ala ning meelerännakud, mis kunstivaatajal võivad tekkida, vaadates mõnda tema jaoks tähendusrikast teost või näitust.

Näitus on avatud 2. novembrist Elva keskväljakul. Avalik avamine, kus osalevad ka autorid, toimub 13.11 kell 11.30 Elva Kultuurikeskuses.

Teavitusüritus on korraldatud Euroopa Liidu kaasrahastatud projekti „Sotsiaalteenuste kättesaadavuse parandamine ja kvaliteedi tõstmine Elva vallas“ raames.

Kaasrahastanud Euroopa Liit

Eesti tuleviku heaks

LÜHIDALT

HARIETTE-LIIS KUUS OMALOOMINGULISTE PALADE KONTSERDIL. Foto: erakogu

Oktoober Elva Muusikakoolis

Oktoobrikuu algas Elva Muusikakoolis rahvusvahelise muusikapäeva tähistamisega 1. oktoobril. Sedapuhku kogunesime saali, et saada osa õpilaste omaloominguliste palade kontserdist. Kuna ettevõtmine toimus üle pika aja, oli julgeid osavõtjaid napilt. Küll aga sai nii mõnigi kuulaja innustust, et võtta aasta pärast sahtlipõhjast välja või lihvida esinemisküpseks oma loodud teosed. Sel korral lavale jõudnud kaks pala olid omanäolised ja köitsid publikut kumbki omamoodi. Hariette-Liis Kuus esitas ilmekalt klaveripala „Suvine meenutus“. Kert Karjus oli oma ulatusliku akordioniteose „Satun ma segadusse“ vormistanud noodikirjaprogrammi kasutades. Publiku lemmikuks osutus napi edumaaga Hariette-Liisi teos. Mõlema autori loomingut loodame uuesti kuulda muusikakooli jõulukuu kontserdil.

Enne koolivaheaja algust toimus Kõrvekülas traditsiooniline D. O. Wirkhausile pühendatud löökpilli- ja puhkpilliõpilaste konkurss. Kõik Elvat esindanud õpilased esinesid tublisti. Saksofoniõpilaste IV vanuserühmas saavutas II koha Natasha Mi Lehis, õpetaja Tiit Veigel, kontsertmeister Dainis Valpeteris. Metsasarveõpilaste vanemas vanuserühmas mängis II koha vääriliselt Kristjan Vaher, õpetaja Karl Vakker, kontsertmeister Malle Valjala. Klarnetiõpilaste III vanuserühmas pälvis diplomi Tristan Aigro, õpetaja Tiit Veigel, kontsertmeister Ieva Kostanda.

Tuuli Vaher
Elva Muusikakooli direktor

Viltuse maja saladused

Kolm õppeaastat olid meie Palupera põhikooli õpilased kunstihariduse projekti „Kunst loob lähedust“ partnerklassiks ja aitasid arendada Tartu kunstimuuseumi rahvusvahelist kunstinäitust „Viltuse maja saladused“ koos Lõuna-Eesti koolide õpilaste ning fotokunstnike Kristiina Hanseni, Sigrid Viire ja kunstnik Jarõna Iloga.

„TEISTMOODI KLASSIPILT“. Foto: Relika Kalbus

Näitus avati juba augustis ja septembris muutus meie kooli nimi. 15. oktoobril käisid Rõngu keskkooli Palupera koolimaja 4.-6. klassi õpilased preemiareisil Tartu kunstimuuseumi muuseumitunnis „Saladustekütid“. 90 minuti jooksul saime osa kunstinäitusest „Viltuse maja saladused“.

Tunnustatud kunstnike ja laste koostöös loodud interaktiivsed teosed võimaldasid kohapeal ise kunsti luua, uusi reegleid leiutada ja läbi seinte rännata.

Muuseumi kolmel korrusel ootasid meid eri meeli haaravad kunstiteosed. Väljapanek koosnes peamiselt uutest, selle näituse jaoks loodud kaasaegse kunsti teostest, mis kutsusid esile põnevaid kohtumisi. Avastamisrõõmu pakkusid koos lastega muuseumi kogudest valitud teosed „Vaadete varakambris“ ning temaatiline lastekirjanduse valik „Jutupööning“. Väljapaneku seovad tervikuks mitmesugused ruumilahendused. Saladusi täis viltuses majas olid avatud seni peidus olnud aknaid ning loodi uusi käike ja soppe, mida nii väiksed kui ka suured külastajad avastada said.

„Viltuse maja saladused“ on kunstihariduse projekti „Kunst loob lähedust“ peasündmus ja kuulub Euroopa kultuuripealinn Tartu 2024 põhiprogrammi. Näitus on avatud Tartu Kunstimuuseumis 2. veebruarini 2025.

Relika Kalbus
Rõngu keskkooli Palupera koolimaja klassiõpetaja

Elva valla luterlikud kirikud ja nende tegemised

ROBERT BUNDER
EELK RANNU PÜHA MARTINI KOGUDUSE ÕPETAJA

Paljudele teelistele nii meie endi vallast kui ka kaugemalt on ilmselt tuttavad Elva, Puhja, Rannu ja Rõngu kirikud. Tegemist on väärikate ajalooliste pühakodadega, kus tegutsevad meie valla neli luterlikku kogudust. Kõik nimetatud kogudused on küllaltki erinevad, oma tugevuste ja väljakutsete ning eripalgeliste ettevõtmistega. Et nende koguduste mitmekesisust ka tuua laiemalt meie valla lugejateni, siis teen väikese ülevaate kõigi nelja koguduse tähtsündmustest möödunud suvel ja ka kirikutes käimasolevatest remonditöödest.

Elva koguduses on toimunud suve jooksul tihe läbikäimine kunagise Elva valla sõprusvalla Kempelega Oulu piirkonnas Põhja-Soomes. Elva koguduse esindus külastas Kempelet ja Elva koguduse õpetaja Vallo Ehasalu jutlustas jumalateenistusel Kempele Kolmainu Kirikus. Rõõmustati uute ja vanade sõprussidemete üle, mis on kestnud juba mitu kümnendit. Elva kirik, nagu mitmed teisedki valla kirikud, oli ka terve suve avatud turistidele Teeliste Kiriku raames.

Elva kiriku välimus ja vahetu ümbrus on viimasel ajal läbi teinud suure muutuse. Kogudus on parajasti ehitamas uut kirikuaeda. Kirikuaias on lõpule jõudnud Kohaliku Omavalitsuse Programmi toetusel mahavõetud puude koristustööd. Tulevaks aastaks on esitatud taotlused Muinsuskaitseametisse torni ning akende-uste restaureerimistöödele. Oodatud on toetused omaosaluseks, mis on ca 10 000 eurot.

Rannu koguduse suve üheks tippsündmus oli 20. augustil toimunud orelikontsert, kus Rannu kiriku Kriisade orelil musitseeris Simona Fruscella Itaaliast. Eksootilise külalise orelihelid tõid taasiseseisvumise pidupäeva suvisel õhtul kohale 70 kuulajat. Rõõmurikas oli ka Rannu Soome sõpruskoguduse Lammi esinduse külaskäik 25. augustil kui pidulikul jumalateenistusel teenisid koos Lammi koguduse õpetaja Heli Ulvinen ja Rannu õpetaja Robert Bunder.

Remonditööde poolest restaureeriti Rannu kirikus üks lühtritest ja jõudsalt on edenenud kiriku katusetööd. Hetkeseisuga katavad kiriku katust juba uued katusekivid. Sellega on kaalukam osa kiriku pikihoone katusetöödest tehtud, kuid ees ootavad veel lõputööd (piksekaitse, äärelauad ja plekid), milleks on kogudusel vaja koguda veel ligi 20 000 eurot. Kõik annetused on väga teretulnud.

Puhja koguduses toimus 22.–24. augustil kalastuslaager noortele, kus osales üle 50 lapse ja täiskasvanu, peamiselt olid osalejad Puhja ja Elva piirkonnast. Ööbiti Puhja pastoraadis ja saadi osa põnevast programmist, mille hulka kuulusid nii kalastamine ja kalesõit Võrtsjärvel kui ka piiblilood ning meisterdamine. Kõik osalejad jäid laagriga väga rahule. Puhja kirikus on ka suve jooksul toimunud mitmeid kontserte, esinejatest võib ära mainida Tarmo Linnase, Triin Normani, Karijärve keelpilliorkestri, ansamblid Stella Caeli, Eluallikas jt.

> Elva valla kõik neli luterlikku kirikut on eriilmelised ja neis kõigis tegutsevad väikesed kuid ustavad maakogudused.

Puhja kirikus ja selle ümbruses on toimunud ka mitmeid remonditöid. Koguduse pastoraadile on saanud peale uus katus, valminud diakooniaruumi remont, uus trepp kiriku pööningusaali ja kohe-kohe võetakse vastu Puhja kiriku tormille käigus külastatakse pühakodasid nii Eestis kui ka näiteks Lätis.

Rõngu kiriku katusetööd on jõudnud III etappi, kuid tervikuna 2024. aastal siiski ei valmi. Katusekonstruktsioonide olukord on osutunud arvatust halvemaks ja kogudus on taotlemas Muinsuskaitseametist lisavahendeid. Omaosaluseks on vaja veel koguda *ca* 40 000 eurot. Rõngu kiriku vitraaži ennistamine edeneb plaanipäraselt ja varsti võib altariruumis näha juba mõlemat täiesti korras vitraaži, mis on valmistatud Riia meistrite poolt.

Rõngu kogudus korraldas 21. augustil bussireisi Lääne-Eestisse, kus külastati Ridala, Haapsalu, Lääne-Nigula, Nõva ja Noarootsi kirikuid. Reisi giidiks oli koguduse hooldajaõpetaja Vallo Ehasalu. Rõngu kogudus on ka varem silma paistnud reiside korraldamisega, ni restaureerimistööd. Neid töid on toetanud LEADER-programm, Muinsuskaitseamet, Kohaliku Omavalitsuse Programm ja paljud eraisikutest annetajad. Kogudus soovib jätkata pastoraadi korrastamisega, värvida hoone ja restaureerida aknad tuulekindlaks. Kogukonna toetus nendeks töödeks on väga oodatud.

Kõigi koguduste ühisüritustest tasub ära märkida ühise Valga praostkonna lastelaagri Soontagal juulikuus ja Valga praostkonna kahepäevase bussireisi Riiga septembrikuus, millest võtsid osa kõigi nelja koguduse liikmed. Osaleti Riia Jaani kirikus kontsertjumalateenistusel ja nauditi Riia linna võlusid.

Elva valla neli luterlikku kirikut: Elva, Rannu, Puhja ja Rõngu, on kõik eriilmelised ja neis kõigis tegutsevad väikesed, kuid ustavad maakogudused. Kõik kogudused on erinevad ja lisaks tavapärastele jumalateenistustele ja talitustele üritavad kõik ka läbi viia üritusi, et kaasata laiemat kogukonda. Ühiseks mureks on kõigil kogudustel ikka kirikuhooned, mis nõuavad järjepidevat hoolt. Siinkohal on abi igast annetajast ja toetajast, kes aitavad hoolt kanda meie ajalooliste pühakodade eest. On ju need meie kõigi ühine pärand ja nii on meie kõigi ühine panus, et meie kirikuhooned kestaksid ja oleksid olemas ka tulevaste põlvede jaoks.

Kunst on kunstis teadust näha

Rannu Koolis on juba traditsiooniks saanud teaduspäevade korraldamine. Sellest õppeaastast oleme kooliperena kasvanud ning esmakordselt kaasasime täies mahus Valguta õppehoone õpilased ja õpetajad teaduspäevale.

MERLE-KAIRIT TOOM
RANNU KOOLI LOODUSAINETE ÕPETAJA, TEADUSPÄEVA KORRALDAJA

Viimastel aastatel on olnud kombeks teha temaatilised teaduspäevad, nii ka seekord, kus läbivaks teemaks sai kunst. Teaduspäev toimus 18. oktoobril. Töötube korraldasid nii meie enda õpetajad kui ka külalised väljastpoolt kooli.

Õpetajate korraldatud töötubades said õpilased osa teatrikunsti maailmast ning sellega seoses valmisid maskid, õpiti tegema kartulitrükki ja uuriti erinevaid mustreid. Lisaks valmisid ühes töötoas kaleidoskoobid. Oli töötube, kus sai rakendada rohkem käelist tegevust, näiteks tegeleda origamiga ja valmistada minigloobust. Käsitööõpetaja eestvedamisel toimus batika ehk tekstiilikunsti töötuba. Kunsti ja innovatsiooni töötoas lõid õpilased pilte tehisintellekti abil ja arutleti selle üle, kes on siis kunstnik, kas see, kes tehisintellektile sisendi annab, või see, kes ise päriselt midagi loob.

Ühel grupil oli võimalus saada osa toidukunstist ja maitsete maailmast. Väiksemad õpilased said aga uurida maagilisi mustreid, mida piima, toiduõli ja toiduvärvidega teha saab. Kunstiõpetuse õpetaja võttis seekord ette koos lastega valmis teha portree kuulsast rannukast ehk valmimas on kunstiteos Mats Traadist.

ÕPILASED ÕPITOAS „MAAGILINE PIIM". Foto: erakogu

Väljastpoolt kooli oli meil külas JJ Street tantsukoolist Lenel Karu, kes näitas ja tutvustas õpilastele tantsukunsti, Anee Lisett Seer tutvustas suurematele õpilastele tätoveerimiskunsti maailma, Tartu Kunstikooli õpetaja Vilja Vendelin-Reigo viis läbi „Värvilise keemia" töötuba, kus värviti lõnga ja mune erinevate looduslike vahenditega, näiteks must tee, punane kapsas, sibulakoored, punapeet, porgand, kaselehed jne.

5. ja 6. klass käisid aga hoopis Konguta Koolis, kus asub Eduard Taska kultuurilooklass, ning said uudistada suuri seadmeid, millega nahale mustreid pressitakse. Lapsed said juba ettevalmistatud nahatükile ise sobiva mustri pressida ning sellest valmis igaühele mälestuseks võtmehoidja. Aitäh nahatöötoa läbiviijatele Eve Hintsovile ja Meeli Treierile!

Põnev külaline

Päeva lõpetas tuntud karikaturist ja „Mürakarude" koomiksi autor Urmas Nemvalts, kes rääkis, kuidas temast üldse karikaturist sai. Oma jutu taustal näitas Nemvalts karikatuure, mis tekitasid lastes elevust ja naerupahvakuid, sest need on ju lõbusad ja toredad, kuid iga pildi taga peitub siiski mõni terav ühiskonnakriitiline sõnum. Peamine materjal, kellest ta karikatuure joonistab, on meie poliitikud. Lisaks karikatuuridele on Nemvalts illustreerinud paljusid raamatuid.

Aitäh kõikidele külalistele ja õpetajatele, kes meie teaduspäeva õnnestumisele kaasa aitasid!

KULTUUR

LendTeatril täitus 10 aastat aktiivset tegevust

LendTeater tähistab sel aastal oma 10-ndat juubelit – pisike ümmargune number, aga selle aja vältel oleme lavale toonud 74 uuslavastust ja andnud 714 etendust nii LendTeatris, mujal Eestis kui ka välismaal erinevatel festivalidel.

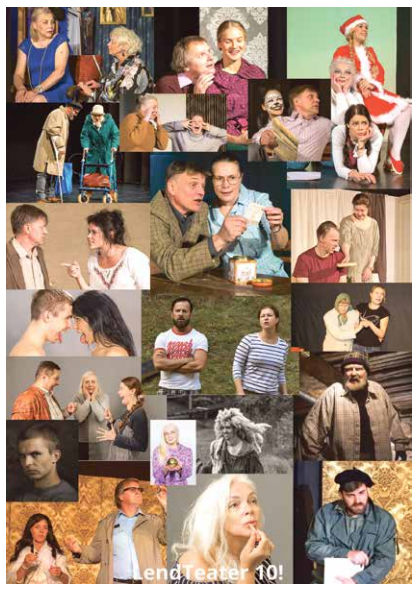

LENDTEATER 10 AASTA JOOKSUL. Foto: erakogu

AIRÉ PAJUR
LENDTEATER

Sellised saavutused on olnud võimalikud ainult tänu sellele, et Elva Tarbijate Ühistu on võimaldanud meil tegutseda ja toimetada Arbimäe vanas kauplusehoones – see on andnud meile vabaduse teha proove ja tuua välja lavastusi näitlejatele ja lavastajatele sobivatel aegadel – selle eest oleme ülimalt tänulikud! Neid harrastusteatreid, kes saavad kiidelda oma teatrimajaga, on üle Eesti ikka päris vähe.

Vanast kauplusehoonest on saanud teatrimaja, mida esmakordsed külastajad imetlusega vaatvad – on see tõesti võimalik? Alati on imetore kohata vaatajaid, kes on aastaid tagasi käinud toonases Arbimäe kaupluses ning meenutavad toonast aega – nende jaoks avaneb täiesti uus maailm.

Lisaks Elva Tarbijate Ühistule (COOP´ile ja Hando Ivask´ile) toetas meie soovi teatrit teha ja teatrimaja luua ka toonane linnavalitsus (toonane linnapea Eva Kams ja abilinnapea Marika Saar) ja on siiani toetanud kõik järgnevad linna- ja vallavalitsuse juhid – see on hindamatu abi Elva valla kultuurielu toetamisel ning uhkusega saame alati kõigile kinnitada, et Elva vald LendTeatri tegevust igati toetab. Aitäh-aitäh-aitäh! Kohaliku omavalitsuse toetus on väga oluline kaalukeel ka Eesti Kultuurkapitalile projektide esitamisel ja nende otsustel.

Suur abi kõikidest

Ülisuur abi teatrimaja loomisel 2016.a. oli Elva linna ja Tartu maakonna erinevatel asutustel-ettevõtetel, samuti eraisikutel, kes toetasid rahaliselt, tööjõuga, tehnikaga – see on imetlusväärne, kui abivalmid kõik olid! Sügav tänutunne ja suur kummardus kõigi abiliste ees, kes andsid oma panuse selleks, et Elvas oleks oma teater – LendTeater. Aitäh teile!

Tunnustusi, laureaaditiitleid ja parimate näitlejate tiitleid erinevatel festivalidel on 10 aasta vältel pälvitud üle poolesaja. Lisaks on meie majas toimunud mõnusad salongiõhtud (Reet Linna, Henn Rebane, Kulno Malva, Voldemar Kuslap, Anu Taul, Piret Krumm ja Peter Põder, Jüri Aarma, Juhan Uppin, ans. Väliharf jt) ja käinud külas harrastusteatrid üle Eesti – 10 aasta vältel on elvalastele oma etendusi andnud 24 külalisteatrit 31-l korral.

Kümne aasta vältel oleme tänu oma teatrimajale võõrustanud erinevaid asutusi ja ettevõtteid, lasteaedu ja koole, osalenud mitmetes kohalikes ja rahvusvahelistes projektides, kirjutanud erinevaid vahetekste rahvapidudele ja tähtpäevaüritustele, mis kõik on LendTeatri tegemistesse toonud vaheldust ja mängulisust.

Repertuaari valik on vahel vägagi keeruline

Meie põhifookus on loomulikult lavastustel, mida vaatajateni tuua. Repertuaari valik pole sugugi lihtne, väga keeruline on leida lavastust, mis kõnetab lavastajat, näitlejaid ja vaatajat. Siiski on paljud lavastused vaatajatele hinge pugenud ning erilise menu osaliseks saanud. Kümne aasta vältel on meil lisaks põhijõududele Margus Möll´ile ja Airé Pajur´ile lavastanud ka sellised teatrikorüfeed nagu Jaan Tooming, Väino Uibo, Raivo Adlas, Jaak Allik, Malle Pärn, samuti Tess Pauskar, Ain Saviauk, Johan Elm, Lennart Peep, Jaanus Nuutre ning viimastel aastatel võimsaid suvelavastusi üllitanud Katrin Pärn ja Janek Savolainen.

Suur rõõm on sellest, et meie lavastustes on selle aja vältel kaasa teinud väga erinevad professionaalsed näitlejad (Nero Urke, Kristo Viiding, Anne Türnpu, Lauri Kaldoja, Peeter Jürgens, Jan Uuspõld, Katrin Pärn, Helgur Rosental), mis on ka vaatajatele alati väga huvipakkuv ja köitev, samuti meie näitlejatele suurepärane koostöövõimalus.

Suvelavastused on hoo sisse saanud

Suvelavastused on erilise hoo sisse saanud! Esimesel suvelavastuse aastal (2021) lavastasid Katrin Pärn ja Janek Savolainen Tartu mnt. 3 hoovis Tammsaare näidendi „Kuningal on külm“, kus Jan Uuspõld mängis Narri rolli – ja ei saa jätte mainimata, et Jan Uuspõllu arvates on Elva üks vapustavalt imeline roheline linnake, kuhu ta veel mitmel korral suvitama tuli. Selle projekti juures olid hindamatuks abiks lisaks Elva Vallavalitsusele ja Eesti Kultuurkapitalile ka SA Elva Kultuur ja Sport.

2022. ja 2023. aastal mängisime Tartumaa Tervisespordikeskuses menukat koguperelavastust „Nukitsamees“ ning 2024. a. suvel W. Shakespeare „Suveöö unenägu“, mis väga meeldinud nii lastele kui täiskasvanutele – 2025. a. suvel mängime seda jälle! Ikka Tartumaa Tervisespordikeskuses, kes meie suvelavastusi igati toetab ja kus on fantastilised võimalused nii koguperetegevusteks kui ka majutuseks ja koos perega imeliseks puhkuseks. Piletid saadaval www.lendteater.ee. Võib öelda, et LendTeatri suvelavastustest on saanud Elva Valla üks suuremaid kultuurisündmusi, mida tullakse külastama ka mujalt Eestist. Praegu on proovisaalis Peep Pedmansoni „Põrgulik õnn ehk Aegumatu klassika“, mis esietendub novembris, ja teoksil koguperelavastus „Oskar ja asjad“ Andrus Kivirähki samanimelise teose ainetel. Samuti on oodata advendiajal iga-aastast jõululavastust Elva Linnaväljakul.

LendTeatri tegevus on 10 tegevusaasta vältel pälvinud suurt tunnustust ka Eesti Kultuurkapitalilt ja Elva linnalt/vallalt:

- 2015 Eesti Kultuurkapitali Kultuuri Tunnustuspreemia 2015. aasta teatritegevuse eest – „Aasta Kultuuritegija 2015“
- 2016 Kultuuripreemia laureaat Airé Pajur – aktiivse tegevuse eest näitekirjaniku, näitleja ja lavastajana
- 2017 Eesti Kultuurkapitali tunnustuspreemia 2016. aasta teatritegevuse eest – „Aasta Kultuuritegija 2016“
- 2017 Eesti Kultuurkapitali Tunnustuspreemia lavastuse „Hamlet“ loomise eest
- 2017 Elva linna kultuuripreemia Elva Täht 2016 – Elva linna kultuurielu rikastamise, teatrimaja loomise ja viljaka teatritegevuse eest
- 2018 Elva Valla tunnustuspreemia Elva Täht Margus Möllile aktiivse tegevuse eest LendTeatris
- 2020 Eesti Kultuurkapitali tunnustuspreemia LendTeatrile kui teatrivaldkonna arendajale ja suunajale
- 2020 Tartumaa Ekspertgrupi tunnustuspreemia Tartumaa Kultuuritegija 2020 professionaalse teatrikunsti ja mitmekesise repertuaariga lavastuste eest LendTeatris
- 2021 Eesti Kultuurkapitali tunnustuspreemia LendTeatrile – harrastusteatri valdkonna arendajale ja suunajale
- 2023 Eesti Kultuurkapitali rahvakultuuri sihtkapitali harrastusteatri aastapreemia 2023 Lendteatrile suure panuse etenduskunstide arendamisel harrastusteatrite maastikul
- 19. oktoobril 2024 peeti Tallinnas Eesti Harrastusteatrite Liidu 35-ndat sünnipäeva ning suure juubeli puhul peeti teenetemärgi vääriliseks ka Aire Pajur´it, kes on 10 aastat tagasi LendTeatri loonud, seda eest vedanud ning rikastanud harrastusteatrite maastikku suurepäraste lavastustega – suur-suur tänu märkamast ja tunnustamast! AGA. Vähemalt pool või rohkemgi veel sellest teenetemärgist kuulub loomulikult Margus Möllile, kes kümmekond aastat tagasi haaras kinni pakkumisest LendTeatri tegevuses osaline olla, sest ilma Marguseta poleks LendTeater kindlasti selline, nagu ta praegu on, ega toimiks sellisena, nagu praegu seda teeb. Ilma inimesteta, kes on pühendunud teatrile ja on kõiges professionaalid, ei saa ükski teater eksisteerida! Aitäh, Margus!

Pakkumine ühineda Eesti Väike- ja Projektiteatrite liiduga

Eelmisel aastal (2023) tuli meile pakkumine ühineda Eesti Väike- ja Projektiteatrite Liiduga, sest oleme oma tegevusega silma jäänud väiketeatrite maastikul ning meie tegevus põhinebki suuresti just projektitoetuste najal, mille eest oleme väga tänulikud – kui meie ideid ja projekte toetatakse, siis saame vaatajatele pakkuda nii külalislavastajate lavastusi kui ka professionaalsete näitlejate osalusel lavastusi. Nõnda võime end nüüd täie õigusega tituleerida väike- ja projektiteatriks. Rõõm on sellest, et meil on inimesi, kes tahavad lavale astuda, end proovile panna ja teile imelisi teatrielamusi pakkuda – aitäh teile kõigile!

Tänu teatrimaja olemasolule ja meie suurepärasele meeskonnale oleme saanud korraldada erinevaid teatrifestivale: rahvusvaheline monolavastuste festival MONOMAANIA, Tartumaa- ja Jõgevamaa harrastusteatrite festival, üleriigiline külateatrite festival, üleriigiline lühilavastuste festival ning sel aastal lisandub ka meestefestival „Lava ainult meestele“ (9. novembril LendTeatris algusega kell 11), mis on väga elavat vastukaja tekitanud ja mida järgmisel aastal jälle oodatakse ning juba ettevalmistusi tehakse. Olete oodatud osa saama!

Kallid vaatajad, kõige suurem tänu kuulub teile, et meie etendusi vaatamas käite ja sellega teatri tegevusele igati kaasa aitate – teeme teatrit ju ikka publikule ja oleme väga tänulikud, et meid külastate ja meie lavastused teie jaoks olulised on.

Lisainfo:
www.lendteater.ee

KUULUTUSED

Ostan kasvavat võsa, tormimurdu, lehtpuu ja üraskikahjustust. Hind 18-25 eurot tihu. Kerge tehnika, kvaliteetne töö. Info tel 510 9827 või tammepalk@gmail.com

Ostan metsa- ja põllumaad. Pakume parimat hinda. Telefon 552 7322

Saeketaste ja -kettide teritus ja parandus. Höövliterade teritus. Tel 5198 4130

Ohtlike puude langetamine ja hooldus. Heki lõikus, kändude freesimine. www.igihaljas.ee, tel 5650 1649

Arboristi ning korvtõstuki teenused. Ohtlike puude raie, puude hooldusõikus, viljapuude lõikus ja raiejäätmete äravedu. Katuste pesu ja rennide puhastus. Tõste- ja veoteenus kraana-autoga. Tel 5597 7007, www.tlo.ee, Tlo service

Müüa lõhutud küttepuid koos veoga. Tel 509 3453

Nr. 1 kütteladu Eestis. Küttepuu, pellet, brikett. Müük ja transport üle Eesti. www.puu24.ee, tel 520 0093

Müügil kuivad klotsid 60 liitristes võrkkottides. Hind 4,0 €/kott. Vajadusel transport. TARM AS. Info ja tellimine telefonidel 507 2419, 734 9991

Puitbrikett ja pellet. Info telefonil 511 9782

Ehitus-, remont- ja renoveerimistööd. Sisetööd- ja välitööd, abihooned/kuurid/lehtlad, saunad/dušširuumid. San. tehnilised- ja elektritööd. Teostame nii väiksemaid töid, kui ka terviklahendusi. Tel 5602 1706

Kolimisteenus, transporditeenus, kaubavedu Elva-Tallinn ja Elva-Tartu, mööbli ja muu kola äravedu, vanavara ost ja müük. Tel 505 6425

Sõidukite keretööd. Karpide vahetus, tiivaäärte vahetus, eeltööd ja värvimine. Tel 5820 4720

Soojuspumpade seadustamine. Jooniste ja dokumentide koostamine, registrisse kandmine. projektijoonis@gmail.com või tel 5662 9559

OÜ Lindenmet teostab kõiksugust keevitustööd ja värvimist. Küsi julgesti. Tel 505 3637

Pakume rehvivahetusteenust: plekkvelgede rehvivahetus al 40 € ja valuvelgede rehvivahetus al 45 €. Broneeri aeg internetist www.pillitookoda.ee või helista +372 5662 3826

Ostan kõiki Toyota marki sõidukeid. Tel 5896 1576

Müüa soodsalt erinevat kasutatud mööblit. Tel 5454 1616

Ostan nostalgilisi lauanõusid, vaase, keraamikat. Samuti vanad kuld ja hõbeehted, karpides lusikad, kujud jne. Erineva vanavara (ka kolimisjäägid)ja kunsti ost. Tulen ise kohale. Telefon 5356 0761

Ostan vene kellasid (ei pea olema töökorras) fototehnikat, heliplaate, kassette, raamatuid ja muud vanavara nt kolimisjäägid ning üleliigne mööbel, tehnika. Tel 5872 5458

Ostan vanu raamatuid, piibleid, hõbedat, sõlgi, lusikaid, kellasid, merevaiku, münte, märke, medaleid, fotosid, maale, pilte, kujusid, keraamikat, tarbeklaasi jne! Igasuguse vanavara ja kunsti ost! Tulen ise kohale – raha kohe kätte! Tel 5649 5292

Üürile anda kahetoaline mugavustega korter Elvas. Tel 5323 8367

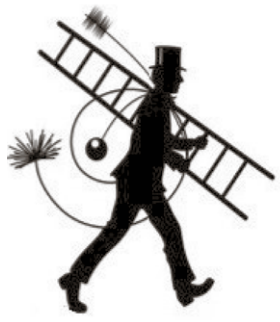

Ahjud, truubid, korstnad puhtaks!

KUTSU KORSTNAPÜHKIJA!

• Soodne hind, kvaliteetne töö
• Akti väljastamine

FIE Indrek Tarum • Tel 5341 3516

KASUMETSA KÜTTEKONTOR
KÜTTEPUUD ELVAS & TARTUMAAL
KÜTTEPUUD!
529 2305
www.kasumetsa.ee

Sulgunud on eluraamat,
algab mälestuste tee...

Sügav kaastunne Mairele kalli abikaasa ja lastele isa ja vanaisa

Heiki Orlovski

kaotuse puhul.

Eha ja Peeter

Vaikus ja rahu on Sinuga,
mälestused jäävad meiega...

Sügav kaastunne Eleonorale ja Indrekule ema

Kaiv, Evi

12.12.1931-16.08.2024

lahkumise puhul.

Kunagine naaber Suve talust, Liivi

Vaikselt lahkusid, emake hea,
muredest, valudest enam ei tea.
Tunde tasa lööb aegade kell,
jääb alles mälestus hea ja hell.

Mälestame kallist ema ja vanaema

Maret Rebane

20.03.1936 – 14.10.2024

Tütar Helle ja tütretütar Piia

Jäi tühjaks koduõu ja kodumaja, veel kaua heliseb seal mälestuste kaja...

Avaldame kaastunnet Mairele tema kalli abikaasa

Heiki Orlovski

lahkumise puhul.

Töökaaslased Elva Linna Lasteaia Murumuna õppehoonest

Siiras kaastunne lähedastele kalli

Matti Raud

kaotuse puhul.

Siiri, Arvet, Asta, Peeter

Ei, ta ei lahku Su juurest ta on sinuga koos.
Sinu mälestustes, mõtteis – Sinu ELULOOS.

Südamlik kaastunne Sulle Maire, armsa abikaasa

Heiki Orlovski

kaotuse puhul.

Kursusekaaslased Kersti, Varja, Larissa, Aino

Südamlik kaastunne Mairele kalli abikaasa

Heiki Orlovski

kaotuse puhul.

Kaaslased tantsurühmast Helbe

Vahel peab asuma teele,
teadmata kuhu ta viib.

Milvi Paru

Sügav kaastunne Urve Viidemannile õe surma puhul.

Mare-Mall

Elu on tundmatu tee,
iial ei tea, millal lõppeb see...

Sügav kaastunne kõigile lähedastele kalli

Kalju Sirel'i

kaotuse puhul.

Lehte, Urve, Aare, Raili, Siiri, Arvet, Asta ja Peere

Kõik, mis nii harv siin ilma peal,
on pelgupaiga leidnud seal.
/L. Koidula/

Südamlik kaastunne Marikale perega kalli

Koidula Annoki

lahkumise puhul.

Elle ja Kati peredega

Elu on tundmatu tee,
iial ei tea, millal lõpeb see...

Sügav kaastunne Hellele ja ta perele abikaasa

Matti Raua

surma puhul.

Rannu Liisud

Südamlik kaastunne Mairele armsa abikaasa

Heiki Orlovski

kaotuse puhul.

Tantsurühm Suureline

TEATED

Elva valla sündmuste kalender

KUUPÄEV	SÜNDMUS	ASUKOHT	PILETI HIND
kuni 30. november	Näitus - Peeter Vister õlimaalid	Elva kultuurikeskus	tasuta
kuni 29. november	Anneli Kaasiku maalide näitus-müük	Puhja seltsimaja	tasuta
7. november kell 19	Lõõtsavägilased 10	Elva kultuurikeskus	35 € / 40 €
7. november kell 19	Sojavahast küünla töötuba. Juhendaja Kati Banhard	Aakre rahvamaja	20 €
8. november kell 19	Komöödiateatri etendus „Lumevangis“	Elva kultuurikeskus	23 € / 25 €
8. november kell 19	Vana Baskini Teatri etendus „Trompetipuu“	Puhja seltsimaja	22 € / 25 €
9. november kell 11	Isade- ja meestepäeva tähistav teatrifestival „Lava ainult meestele“	LendTeater	päevapilet 10 €
9. november kell 11	Puhja kirikutorni pühitsemise kontsertjumalateenistus	Puhja kirik	tasuta
9. november kell 17	Elva Meeskoori 65. sünnipäeva kontsert „Laulgem rõõmsalt!“	EGTartu mnt õppehoone aula	tasuta
10. november kell 12	Isadepäeva kogupere liikumismängud	Elva staadionimetsa korvpalliplats	tasuta
10. november kell 12	Töötuba: Jesmoniidist kodukaunistused	Lavendel Loomeruum	39 €
11. november kell 18.30	Film „Vari“	Rannu rahvamaja	tasuta
12. november kell 18	Laternamatk “Kodutuled köidavad”	Annikorus	tasuta
12. november kell 18	Juuksehoolduse ja soengukoolitus, juuksur Kaja Eismel	Rannu rahvamaja	12 €
13. november kell 10	Väärikate ülikooli loeng „Kuidas saada parimat arstiabi“	Elva kultuurikeskus	tasuta
13. november kell 17	Kohtumine Märt Treieriga. Laulud laokil inimestest	Aakre rahvamaja	tasuta
14. november kell 13	Elva valla lusikapidu	Elva kultuurikeskus	tasuta
14. ja 26. november kell 19	LendTeatri etendus „Põrgulik õnn“	LendTeater	15 €
15. november kell 9.30	Inspiratsioonipäev. KoosLoome STARTER!	Rannu rahvamaja	tasuta
15. november kell 18	Kirjandusõhtu „Valeria Ränik – 60“	Valguta seltsimaja	tasuta
15. november kell 19	Konguta segakoori 20. juubelikontsert	Rannu rahvamaja	10 €
16. november kell 11	Elva Kabe lahtised MV välkkabes	Elva gümnaasium	tasuta
16. november kell 13	Elva kool 111 - kokkutulek ja pidu ansambliga Regatt	Tartu mnt 3 koolimaja, spordihoone	kohapeal 50 €
16. november kell 23	Disco, DJ Märt Rannamäe	Klubi EGO	8 €
16. november kell 15	Hedviga Hanson kontsert „Laul ja luule“	Rõngu rahvamaja	tasuta
19. november kell 19	Põltsamaa näitetrupi külalislavastus „Küllus“	LendTeater	7 € / 10 €
21. november kell 17	Elva valla teemant- ja kuldpulmaliste austamine	Puhja seltsimaja	kutsetega
23. november kell 12	Küülikute näitus	Rõngu rahvamaja	tasuline
23. november kell 18	Rannu Kool 335	Rannu rahvamaja	20 €

LISAINFO ELVA.EE VÕI ELVAKLUTUUR.EE

Tervitame uusi ilmakodanikke!

Armin Puiestee
sündis 21.10.2024

Elva vald mälestab

Asta Henno
17.02.1944-16.10.2024

Matti Raud
15.01.1943-22.10.2024

Leeni Pentsa
24.12.1931-27.10.2024

Irina Nurmjõe
23.06.1962-17.10.2024

Gustav Liivamägi
04.10.1928-24.10.2024

Kalju Sirel
28.07.1938-28.10.2024

Heiki Orlovski
21.04.1958-20.10.2024

Kalev Kõks
11.02.1937-26.10.2024

Konguta Segakoori 20. juubelikontsert

15. november kell 19 Rannu rahvamajas. Dirigendid: Merilin Seer ja Ragne Lind. Kontserdil saadab koori ja hiljem mängib tantsuks ansambel BOSSENOVA. Kohtade broneerimine ja info: 5662 3673, Külli

Elva valla leht

Väljaandja: Elva vallavalitsus • Toimetaja: Triinu Paas • Küljendus: Taivo Org • Trükk: AS Printall • Kojukanne: Omniva • Tiraaž: 6550 • Järgmine leht ilmub 21.11.2024 • Kaastöö esitamise soovist teatada 11.11.2024 • Toimetuse telefon 5662 9554